

Gyűjtéstől előadásig⁷⁵

Ezen a tavaszon a Művelődés szerkesztősége kerekasztal-beszélgetést szervezett Kolozsváron a végzős diákokkal közművelődésünk kérdéseiről, ahol elhangzott az a javaslat is, hogy szívesen közölnek rövid tudósításokat a műkedvelő mozgalomról, éppen ezért úgy gondoltam, hogy írok egy pár sort a kolozsvári székely táncsoportról.

A kolozsvári székely táncsoport 1979 őszén alakult meg a filológus diákok kezdeményezésére, de a tagok közt szép számmal vannak műegyetemi hallgatók, kémikusok, közgazdászok és jogászok. Szakirányító hiányában én vállaltam a koreográfiát, majd nagy nehezen sikerült meggyőzni két-három zenészt, hogy segítsen a munkánkban, mert a magnófelvételekre való táncolás nem vált be. A kezdeti nehézségeken túljutva 1980 tavaszára a táncsoport jól összekovácsolódott és sikerült bemutatnunk a Visszhang-gálaesten egy sóvidéki párostáncot – 12 párral, egy háromszéki párost és egy csíki legényest. Május 24-én pedig Mérán adtunk elő egy másfél órás műsort, ahol az említett táncok mellett bemutattunk egy székely lakodalmast, néhány népdalt énekeltünk és Kriza János gyűjteményéből balladát adtunk elő.⁷⁷ A méraiaknak nagyon tetszett a műsorunk és hívtak, hogy minél többször keressük fel őket, mert hiányát érzik az ilyen jellegű előadásoknak. Mérai kiszállásunkkal zártuk az e tanévi tevékenységünket. Ugyanakkor összegeztük az elért eredményt is. Az első nézésre nem sok, de az indulás nehézségei, táncterem, koreográfus és főleg a zenészek hiánya sokáig hátráltatta a csoport munkáját. Időközben a csoport lassan-lassan tánc házzá alakult át és így a Filológia-klub lett a harmadik kolozsvári tánc ház. Olyan estéink voltak, ahol 50–80 ember is összegyűlt táncolni, énekelni vagy csak nézni a táncot. Sajnos, éppen a széki tánc házasok részéről ítéltettünk el a legerősebben, egyrészt azzal vádoltak minket, ti. a székelyeket, hogy elvonjuk a tánc ház közönségét, másrészt az volt a vád, hogy az, amit teszünk, táncolunk nem eredeti stb., stb. A tanév vége felé végül is kompromisszummal oldottuk meg torzsalkodásainkat, hiszen mi is szívügyünknek tekintjük a néptánc, népzene kérdését és szívesen megtanuljuk a széki, kalotaszegi és mezőségi táncokat, de hát nemcsak ennyiből áll Erdély magyarságának néptánc és népdalkultúrája... Mi nem akarjuk elhanyagolni Székelyföld néptáncát, népdalkincsét, hiszen ott is található még valami „eredeti”. Nem akarom, hogy félreértés essék, hogy esetleg gúnyolódnék az eredeti jelzővel, de túlzásnak tartom az ilyen szószálhasogatást,

75 Az erdélyi városi tánc házak által népszerűsített eszmék közül a tánc hagyomány eredeti formában való átörökítése nemcsak a már létező „népi együttesek” működését zavarta, hanem az újonnan alakuló, viszont a tánc házak tevékenységét figyelmen kívül hagyó, sőt, gyakran azok eszmeiségét tagadó tánc csoportokét is. A fenti írás egy ilyen, önmagát a kolozsvári „széki tánc ház” ellenében meghatározó csoport szemszögéből szolgáltat adalékokat a hagyományörzés széles körben elfogadott korszelleméről, az előszóban is említett, a tánc házakkal teljesen párhuzamosan létező műkedvelő néptánc együttesek világáról.

76 A korszak általános tánc ház-felfogására jellemző volt egy bizonyos fogalmi zavar, amikor – amúgy tévesen – a néptáncok helyett többször is a tánc házak megfogalmazást használták.

77 A szóban forgó „kolozsvári székely” tánc csoportot a helyi napilap Fellegvár Ifjúsági oldala mint a Visszhang Diákrádió tánc csoportját mutatja be, lásd Fülöp Tünde Emese: *Visszhang-tánc csoport*. In: Igazság, 1980/140. 3.

mármint az olyan véleményt, hogy a Székelyföldön már kihalt volna az eredeti néptánc és a dal.⁷⁸ Természetesen, szükségünk van segítségre, de az ilyen elutasítást nem fogadhatjuk el, hiszen mi, a székelyföldi diákok is azt szeretnők és azt akarjuk, hogy ne haljon el szánkról a dal, s a lábunk még sokáig járja a verbunkost, a csúrdöngölőt. Hangsúlyozom, égető szükség van jó szándékú segítségre, szakemberekre. Addig is, míg ez megvalósul (vagy nem?), a nyári vakációban táncokat és dalokat gyűjtöttünk, hogy bővíthessük repertoárunkat s megtaníthassuk másoknak is a sóvidéki, gagyai, Homoród menti, csíki, háromszéki és Nyárád menti táncokat és dalokat.

Szekeres Sándor

(Művelődés, 1980/8–9. 7.)

Táncházások tábora

A III. Székelyudvarhelyi Táncháztalálkozó nyomán nyélbe is ütötték a táncházzenekarok, néptáncgyűjtők nyári táborát. Gyimesvölgyi főhadiszállással, ahonnan aztán portyák történtek a híresebb táncos vidékekre. Nem multság jellegű volt ez a tábor, inkább szorgos munka jellegű. Van mit tanulni! Egymástól is, hiszen táncházzenekaraink tagjai egyre megbecsültebb – népzene szakembereink. (Művelődés, 1980/8–9. 45.)

STM-EPE 01634

A Hungaroton hanglemezvállalat Élő népzene sorozata után az Electrecord is forgalomba hozta első táncházlemezét. [Táncház. Kis-Küküllő menti, Gagyai, Belső-mezőségi, Széki, Kalotaszegi népzene, STM–EPE 01634.]

Ha figyelembe vesszük, hogy az előbbieik anyagának nagy részét erdélyi népzene képezi, akkor talán fölösleges e kiadvány közreadásának fontosságát hangsúlyozni. Annál inkább, mivel az eredeti népzene-lemezek száma még mindig sajnálatosan kevés például a nótalemezek számához viszonyítva.

A táncház régi népi hagyománya éledt újra körülbelül három évvel ezelőtt jó néhány városunkban (Kolozsvár, Csíkszereda, Székelyudvarhely, Marosvásárhely, később másutt is), ahol a falusi társas szórakozás, a tánc – s azon belül legtöbbször bizonyos sorrendet követő táncsor, az ún. táncrend végigjárásának gyakorlata – került

⁷⁸ Ennek a kijelentésnek az igazságtartalma – például a jobbágytelki Balla Antal többszöri kolozsvári táncházban való tanítása fényében – eléggé megkérdőjelezhető. Az erdélyi, kolozsvári táncházak közösség nem a székelyföldi táncok, hanem azok színpadi megjelenítésében kérte számom az eredetiséget. Amúgy a néptáncudomány szemszögéből is kérdés például, hogy vajon mi lehet a „háromszéki páros”...